

Remissvar till lagrådsremiss - Åtgärder för en jämnare fördelning av boendet för vissa skyddsbehövande

Bakgrund

Med anledning av Rysslands invasion av Ukraina och att EU har aktiverat massflyktsdirektivet behöver Sverige ha en beredskap för att ta emot ett mycket stort antal skyddsbehövande.

”Migrationsverket står inför en mycket stor utmaning i den uppkomna situationen med tusentals personer som är i behov av boende. De platser i anläggningsboende som Migrationsverket ordnar för dessa personer kommer inte att frigöras kontinuerligt, eftersom den som har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd inte omfattas av möjligheten till anvisning till en kommun enligt bosättningslagen i samband med beslutet om uppehållstillstånd, vilket är fallet för asylsökande som bor i Migrationsverkets anläggningsboenden och beviljas uppehållstillstånd på någon annan grund. Migrationsverket har inte kapacitet att ordna boende för ett så stort antal människor på kort tid. Situationen är inte heller av kortvarigt slag, utan riskerar att pågå under relativt lång tid. Det finns också skäl att dra lärdomar av utvecklingen under flyktingsituationen 2015, då vissa kommuner fick ta ett mycket stort ansvar. Det var t.ex. fråga om kommuner som var första ankomstdestination, kommuner där Migrationsverket anskaffade stora anläggningsboenden eller kommuner där det redan bodde familjemedlemmar, släkt eller vänner till asylsökande. Behovet av att kunna styra boendet för personer med uppehållstillstånd med tillfälligt skydd för att det ska bli så jämnt fördelat som möjligt mellan kommunerna är således påtagligt. Utan en sådan styrning, finns det risk för att vissa kommuner blir mer belastade än andra när det gäller att ställa om delar av sin verksamhet. En ojämn fördelning mellan kommunerna innebär också en ökad risk för socialt utanförskap och segregation, när många personer med samma bakgrund och behov under kort tid kommer till samma områden.

Eftersom åtgärder enligt lagen om mottagande av asylsökande m.fl. är en statlig angelägenhet, har kommunerna med ett par undantag som redovisats ovan inte befogenhet att anordna boende för dem som omfattas av lagens tillämpningsområde. Vidare saknar Migrationsverket lagliga möjligheter att anvisa en kommun som ska ordna boendet.

För att tillgodose behovet av en så jämn fördelning som möjligt mellan landets kommuner för boenden, i den situation som Sverige nu står inför, behövs en styrning i lag som inbegriper utökade kommunala befogenheter och en lagreglerad möjlighet för Migrationsverket att anvisa en kommun som ska ordna boendet.”

Filipstads kommuns synpunkter

Filipstads kommun ställer sig positiva till en förändring av lagstiftningen i syfte att skapa en jämnare fördelning av skyddsbehövande. Filipstads kommun var en av de kommuner i Sverige som tvingades ta ett stort ansvar under flyktingsituationen 2015, ett ansvar där kommunen än idag kämpar med de ekonomiska konsekvenserna av ett icke fungerande mottagande.

Bosättningslagen, som i detta fall är ur spel men som syftade till ett fördelat ansvar mellan kommunerna infördes alldeles för sent även om intentionen var god. Filipstads kommun ställer sig därför positiva till att med denna lagstiftning ge staten verktyg vid aktiverandet av massflyktsdirektivet och att därmed ges möjlighet att fördela ansvaret mer jämt mellan kommunerna.

Filipstads kommun är positiva till att ansvarsfördelningen mellan stat och kommun i övrigt inte förändras men vill trycka på att Migrationsverkets noggrant bör överväga lokal närvaro i de kommuner flest flyktingar kommer hänvisas. Detta var en av framgångsfaktorerna under flyktingströmmarna på tidigt 1990-tal från Balkan.

Gällande den statliga ersättning som enligt schablonbelopp avses kompensera kommunerna för sitt mottagande ser Filipstads kommun det svårt att tyda förslaget och till vilken nivå denna kompensation utgår. Den schablonmodell som gällt vid tidigare mottagande av flyktingar är för låg, speciellt när uppdraget går från humanitär insats till längre integrationsinsatser. Staten måste kompensera kommunerna för detta åtagande och revidera ersättningssystemet som bygger på 2 års etablering.

Filipstads kommun vill också framföra att kommunen, vid en förändring av lagstiftningen, förväntar sig att hänsyn tas till det stora mottagandet kommunen påtvingades 2015. Faktorer såsom arbetsmarknad, socioekonomisk situation etc behöver vara styrande vid fördelning av skyddsbehövande.

Åsa Hååkman Eriksson (S)
Kommunstyrelsens ordförande

Hannes Fellsman
Kommundirektör